

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw

(opinia z inicjatywy własnej)

(2016/C 303/03)

Sprawozdawca: Emmanuelle BUTAUD-STUBBS

Dnia 21 stycznia 2016 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw.

(opinia z inicjatywy własnej)

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 19 kwietnia 2016 r.

Na 517. sesji plenarnej w dniach 25–26 maja 2016 r. (posiedzenie z dnia 25 maja 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 188 do 1 (nikt nie wstrzymał się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Kwestia godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw, w sektorach takich jak branża włókiennicza i odzieżowa, obuwnicza, sprzętu elektronicznego, surowców mineralnych i przemysłu rolno-spożywczego, jest rzeczywiście zagadnieniem o kluczowym znaczeniu dla wszystkich podmiotów sektora publicznego i sektora prywatnego uczestniczących na szczeblu krajowym i międzynarodowym w zarządzaniu łańcuchami dostaw.

1.2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) dostosował swoje procedury wewnętrzne, tak aby mieć możliwość wydania opinii przed 105. sesją Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie poświęconą problematyce godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw.

Zalecenia EKES-u:

1.3. Komisja Europejska powinna przyjąć kompleksową i ambitną strategię w celu propagowania we wszystkich politykach wewnętrznych (dostęp do unijnych zamówień publicznych, etykietowanie itp.) i zewnętrznych (handel, rozwój, polityka sąsiedztwa itp.) zasad godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw.

1.4. Należy przyjąć wspólny język i wspólne definicje oraz dokonać oceny danych statystycznych pochodzących od różnych zainteresowanych stron – OECD, MOP, WTO, Komisji Europejskiej, Banku Światowego i MFW⁽¹⁾ – w celu unikania nieporozumień i błędnych interpretacji oraz w celu wypracowania spójnej polityki wśród organów publicznych działających w tym obszarze i posiadających rozmaite uprawnienia.

1.5. Mając na uwadze wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, musimy wskazać i propagować dostępne najlepsze praktyki i inicjatywy w ramach istniejącego „zestawu narzędzi”: wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w poszczególnych sektorach (włókienniczo-odzieżowym, surowców mineralnych, rolnictwa i finansowym), pomoc na rzecz wymiany handlowej, plany finansowe mające na celu rekompensowanie strat, kodeksy postępowania, normy i narzędzia służące do przeprowadzania samooceny. Celem jest wdrożenie rozwijanej stopniowo, spójnej i zrównoważonej polityki w dziedzinie odpowiedzialnego zarządzania światowymi łańcuchami dostaw.

⁽¹⁾ OECD: Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, MOP: Międzynarodowa Organizacja Pracy, WTO: Światowa Organizacja Handlu, MFW: Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

1.6. Należy promować praktyczne, odpowiednie i oparte na analizie ryzyka podejścia, w ramach których uwzględniać się będzie szczególnie charakter globalnego łańcucha wartości i światowego łańcucha dostaw (liniowy czy modułowy, prosty czy złożony, łańcuch o krótkiej czy długiej strukturze organizacyjnej).

1.7. Na podstawie oceny istniejących praktyk należy propagować format oparty na porozumieniu wielu zainteresowanych stron, w tym podmiotów sektora publicznego i prywatnego, partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, ekspertów itp., w celu wypracowania najlepszego zestawu działań inspirowanych wytycznymi OECD mających na celu identyfikację zagrożeń, przeciwdziałanie im i łagodzenia ich skutków, przekazywanie informacji i sprawozdań dotyczących planu działania. Środki przewidziane w planach działania powinny uwzględniać zarówno środki o charakterze ustawodawczym, jak i środki o charakterze nieustawodawczym, najlepsze praktyki, zachęty finansowe, dostęp do szkoleń oraz budowanie potencjału w zakresie dialogu społecznego i związków zawodowych.

1.8. Należy dążyć do podjęcia szczególnej refleksji na temat rodzaju narzędzi z zakresu przejrzystości, które mogłyby zostać wykorzystane w celu informowania konsumentów końcowych o społecznych warunkach produkcji.

1.9. W ramach przyszłej konferencji MOP należy rozważyć możliwość odgrywania przez tę organizację aktywnej roli w zapewnianiu godnej pracy w międzynarodowych łańcuchach dostaw. Chodzi tu także o zbadanie możliwości opracowania i przyszłego przyjęcia wszelkich stosownych i odpowiednich instrumentów, które przy zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron przyczynią się do skutecznej poprawy warunków pracy.

2. Zagadnienie godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw: definicje, kontekst i wyzwania

2.1. Definicje

2.1.1. **Globalny łańcuch wartości:** koncepcja ta pojawiła się w połowie lat 90. ubiegłego stulecia w celu opisanego „pełnego wachlarza działań wymaganych do dostarczenia produktu konsumentowi końcowemu od momentu pojawienia się pomysłu na produkt do jego zaprojektowania, pozyskania surowców i dóbr pośrednich, marketingu, dystrybucji i wsparcia sprzedaży”⁽²⁾.

Globalne łańcuchy wartości mają sprzyjać „modernizacji procesu produkcyjnego” (producent wdraża lepszą technologię w celu zwiększenia wydajności) oraz „modernizacji funkcjonalnej” (zdolność producenta do rozwijania potencjału w zakresie projektowania, budowania świadomości marki i marketingu). Jednak wiele przykładów wskazuje na to, że nie zawsze tak się dzieje.

Kwestia osiągnięcia zrównoważonego i odpowiedzialnego zarządzania globalnymi łańcuchami wartości to jedna z najważniejszych spraw poruszanych na szczeblu międzynarodowym (OECD, MOP, G7, G20, UE, ONZ), zważywszy na fakt, że rośnie kwota ogólnoswiatowej wymiany handlowej i inwestycji w ramach globalnego łańcucha wartości oraz że outsourcing i koordynacja transgraniczna światowej produkcji przez wiodące firmy wywiera znaczące skutki społeczne. Niektóre z nich są pozytywne, np. lepiej płatne miejsca pracy, wyższy poziom zatrudnienia kobiet, tworzenie miejsc pracy umożliwiające dostęp do zatrudnienia, rozwijanie umiejętności oraz rozpowszechnianie wiedzy i technologii. Inne budzą obawy, a należą do nich niepewne formy zatrudnienia, złe warunki pracy (w tym pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy), brak praw socjalnych (w tym brak objęcia systemami zabezpieczenia społecznego) oraz naruszanie praw człowieka i podstawowych praw pracowniczych.

Sytuacja ta prowadzi do opracowywania i wdrażania rozmaitych instrumentów na szczeblu krajowym i międzynarodowym, takich jak konwencje MOP, wytyczne OECD czy wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka (zob. także pkt 2.3.3), oraz ram polityki, takich jak program działania na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030⁽³⁾ oraz towarzyszący mu plan działania z Addis Abeby dotyczący finansowania rozwoju⁽⁴⁾, wspierających poszanowanie norm pracy i propagujących godną pracę, a także dalszy rozwój handlu, inwestycji, sektora prywatnego i łańcuchów dostaw.

⁽²⁾ www.globalvaluechains.org/concept-tools

⁽³⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁽⁴⁾ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

2.1.2. **Światowy łańcuch dostaw:** tworzą go wzajemnie ze sobą powiązane organizacje, zasoby i procesy służące do tworzenia i dostarczania produktów i usług dla konsumentów końcowych. W tym sensie światowy łańcuch dostaw jest częścią globalnego łańcucha wartości obejmującą źródła zaopatrzenia, a nie opracowywanie lub dystrybucję towarów czy usług.

Ogólna dyskusja na temat godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw odbędzie się w czerwcu 2016 r. podczas sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy (będącej najwyższym organem decyzyjnym MOP). Ma ona pomóc podmiotom tworzącym MOP (tzn. rządów, pracodawcom i pracownikom) w lepszym zrozumieniu tego, jak uczestnictwo w światowych łańcuchach dostaw może przyczynić się do wzrostu gospodarek krajowych i lokalnych w zrównoważony i sprzyjający włączeniu społeczny sposób, a tym samym pomóc w tworzeniu przedsiębiorstw i ich rozwoju, a także propagowaniu wysokiej jakości miejsc pracy i poszanowania norm pracy. Niniejsza opinia ma w założeniu stanowić wkład EKES-u do tej debaty.

2.1.3. **Godna praca:** koncepcja sformułowana przez podmioty tworzące MOP i przyjęta przez Międzynarodową Konferencję Pracy w deklaracji dotyczącej sprawiedliwości społecznej na rzecz uczciwej globalizacji⁽⁵⁾ – obejmuje krajowe i lokalne programy wdrożone w celu osiągnięcia czterech celów strategicznych:

- wspierania tworzenia nowych miejsc pracy, rozwijania umiejętności i zrównoważonych źródeł utrzymania,
- gwarantowania praw pracowniczych, w szczególności dla pracowników ubogich i znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji,
- rozszerzenia ochrony socjalnej dla kobiet i mężczyzn w celu zapewnienia odpowiedniej rekompensaty w przypadku utraty dochodu lub jego zmniejszenia oraz dostępu do właściwej opieki zdrowotnej,
- promowania dialogu społecznego poprzez włączanie weń silnych i niezależnych organizacji pracowników i pracodawców.

MOP, jako organ ustanawiający ogólnosięwiatowe normy, przyjęła szereg konwencji mających duże znaczenie dla światowych łańcuchów dostaw. Konwencje te dotyczą m.in. (podstawowych) norm pracy (tzn. propagowania wolności zrzeszania się i prawa do rokowań zbiorowych, promowania niedyskryminacji w pracy oraz zakazu pracy przymusowej lub pracy dzieci), a także dziedzin bezpieczeństwa i higieny pracy, inspekcji pracy i innych. Państwa, które ratyfikowały te konwencje, są zobowiązane do zapewnienia zgodności własnych przepisów i stosowanych praktyk z zawartymi w nich postanowieniami. Ponadto na podstawie deklaracji MOP dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy z 1998 r.⁽⁶⁾ wszystkie państwa członkowskie MOP są zobowiązane do przestrzegania i realizowania w ramach ustawodawstwa i stosowanych praktyk podstawowych norm pracy, nawet jeśli nie ratyfikowały one stosownych konwencji.

2.2. **Struktura i znaczenie globalnych łańcuchów wartości i światowych łańcuchów dostaw w międzynarodowej wymianie handlowej**

2.2.1. Waga globalnych łańcuchów wartości w handlu światowym błyskawicznie wzrosła oraz, według WTO, OECD, MOP i UNCTAD 2013⁽⁷⁾, wynosi między 60 % a 80 % międzynarodowej wymiany handlowej oraz stanowi ponad 20 % światowego zatrudnienia⁽⁸⁾. Sektory objęte wzajemnie ze sobą powiązanymi elementami organizacyjnymi, takimi jak koncepcja, produkcja, dystrybucja i konsumpcja, napędzane przez przedsiębiorstwa wielonarodowe, obejmują rolnictwo, przemysł (np. motoryzacja, aeronautyka, włókiennictwo i odzież, zabawki, elektronika) oraz usługi (np. centra obsługi telefonicznej, technologie informacyjne).

⁽⁵⁾ http://www.ilo.org/global/meetings-and-events/campaigns/voices-on-social-justice/WCMS_099766/lang-en/index.htm

⁽⁶⁾ <http://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang-en/index.htm>

⁽⁷⁾ http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf

⁽⁸⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/-publ/documents/publication/wcms_368626.pdf

2.2.2. Kształty i struktury tych globalnych łańcuchów wartości także się od siebie różnią: niektóre z nich są raczej krótkie (mała liczba działań), podczas gdy inne są dłuższe, co oznacza powiązania gospodarcze, społeczne i finansowe między przedsiębiorstwami zarejestrowanymi w wielu oddalonych krajach (od Stanów Zjednoczonych, przez UE, aż po Azję). Według Gary'ego Gereffiego ⁽⁹⁾ istnieją trzy główne typy zarządzania: globalne łańcuchy wartości ukierunkowane na nabywcę oraz, w większości przypadków, określane przez koszty (jest tak w przypadku globalnych łańcuchów wartości w branży odzieżowej i obuwniczej), a także globalne łańcuchy wartości ukierunkowane na producenta, w których dostawcy w krajach rozwijających się posiadają pewne kompetencje technologiczne, w tym w zakresie projektowania i innowacyjności (elektronika).

2.2.3. Światowy łańcuch dostaw będący częścią globalnego łańcucha wartości opiera się na relacji między nabywcami a dostawcami oraz ewentualnymi podwykonawcami. Łańcuch ten może być kształtowany na różne sposoby: łańcuch zintegrowany pionowo, zmonopolizowany, modułowe zarządzanie łańcuchem (główni dostawcy są w stanie funkcjonować niezależnie od wiodącej firmy) lub łańcuchy rynkowe dla rynków towarowych.

2.3. Zarządzanie światowym łańcuchem dostaw w ramach strategii na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR): kluczowi gracze i zestaw narzędzi

2.3.1. Unijna definicja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw uznaje „odpowiedzialność przedsiębiorstw za ich wpływ na społeczeństwo” ⁽¹⁰⁾.

2.3.2. Na podstawie pewnej liczby problemów występujących w ostatnich dwudziestu latach, zwłaszcza w sektorach elektroniki, sprzętu sportowego i odzieży, zidentyfikowano, w szczególności dzięki OECD, wskazane poniżej zagadnienia jako mające krytyczne znaczenie dla zrównoważonego zarządzania przez przedsiębiorstwo wielonarodowe, jako firmę wiodącą, jej globalnym łańcuchem wartości i światowym łańcuchem dostaw:

- a) identyfikacja ryzyka pojawiania się poważnych naruszeń praw człowieka i praw pracowniczych, szkód w środowisku i korupcji;
- b) zapobieganie pojawianiu się takich zagrożeń poprzez podejście oparte na należytej staranności i wdrażaniu zrównoważonego zarządzania dzięki ocenie krajowego profilu ryzyka i indywidualnej ocenie ryzyka związanego z dostawcą ⁽¹¹⁾;
- c) łagodzenie zagrożeń poprzez spójne, solidne i długofalowe polityki w zakresie CSR dotyczące łańcucha dostaw: wybór dostawcy, wymogi i umowy z istniejącymi dostawcami, audyty społeczne; oraz aktualizowanie kryteriów służących do oceny poczynionych postępów;
- d) przedstawianie sprawozdań i komunikacja z różnymi zainteresowanymi stronami wewnątrz firmy, takimi jak związki zawodowe, oraz spoza firmy, na przykład organizacjami pozarządowymi lub organami administracji publicznej odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i higienę pracy lub wdrażanie konwencji MOP dotyczących usprawnienia zrównoważonego zarządzania światowymi łańcuchami dostaw.

2.3.3. Szeroki krąg podmiotów obejmujący liczne organizacje i organy publiczne i prywatne, krajowe, europejskie i międzynarodowe pracuje obecnie nad tymi zagadnieniami, zwłaszcza po dramatycznej katastrofie budowlanej na terenie kompleksu Rana Plaza (Bangladesz) w 2013 r., w której śmierć poniosło ponad 1 100 pracowników:

⁽⁹⁾ „The organisation of Buyer-Driven Global Commodity Chain: How US Retailers Shape Overseas Production Networks” [Organizacja ukierunkowanego na nabywcę globalnego łańcucha towarowego: w jaki sposób amerykańscy sprzedawcy detaliczni wpływają na kształt zamorskich sieci produkcyjnych], „Commodity Chains and Global Capitalism” [Łańcuchy towarowe a globalny kapitalizm], Wesport, 1994.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/growth/industry/corporate-social-responsibility/index_en.htm

⁽¹¹⁾ Zob. na przykład narzędzie służące do przeprowadzania samooceny opracowane przez Euratex i IndustrialAll przy wsparciu Komisji Europejskiej dla unijnych przedsiębiorstw włókienniczo-odzieżowych.

- a) na szczeblu krajowym, oprócz środków o charakterze ustawodawczym w dziedzinach objętych zakresem stosowania koncepcji godnej pracy i praw człowieka (np. brytyjska ustawa z 2015 r. o współczesnym niewolnictwie zawierająca przepisy dotyczące przejrzystości w łańcuchach dostaw⁽¹²⁾), rząd i parlament przy wsparciu partnerów społecznych, zainteresowanych stron, takich jak organizacje pozarządowe, oraz krajowego punktu kontaktowego OECD opracowują i wdrażają rozmaite inicjatywy (np. krajowe plany działania dotyczące przedsiębiorstw i praw człowieka lub społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, oraz inne, takie jak niedawne inicjatywy, np. we Francji lub Niemczech w zakresie należytej staranności);
- b) na szczeblu UE podjęto działania w ramach różnych polityk wewnętrznych i zewnętrznych zarówno w kontekście szerszych partnerstw z państwami trzecimi, jak i poprzez inicjatywy sektorowe. Na przykład rozdziały dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju w niedawno negocjowanych i wdrażanych unijnych umowach handlowo-inwestycyjnych uwzględniają wiążące zobowiązanie się stron do przestrzegania podstawowych norm pracy (w tym poprzez postępy ratyfikacji podstawowych konwencji MOP oraz dążenie do wyższych poziomów krajowej ochrony pracy), skutecznego wdrażania postanowień ratyfikowanych konwencji MOP, propagowania godnej pracy, sprawiedliwego handlu i praktyk z zakresu CSR. Rozdziały te przewidują także ustanowienie mechanizmu monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie (jako elementu uzupełniającego w stosunku do organu międzyrządowego) obejmującego partnerów społecznych w celu sprawowania nadzoru nad wprowadzeniem w życie tych postanowień oraz informowania stron o kwestiach związanych m.in. z handlem i pracą. Preferencje taryfowe dla krajów rozwijających się przyznane w ramach systemu GSP Plus obejmują pełne zniesienie taryf celnych w odniesieniu do ponad 66 % pozycji taryfowych dla państw podatnych na zagrożenia, które zobowiążą się do ratyfikacji i skutecznego wdrożenia 27 podstawowych konwencji międzynarodowych, w tym ośmiu podstawowych konwencji MOP⁽¹³⁾. UE również opracowała i wdraża strategię na rzecz CSR, przegląd dyrektywy 2013/34/UE w sprawie sprawozdawczości pozafinansowej (kwestie środowiskowe i społeczne, prawa człowieka, walka z korupcją, zróżnicowanie składów zarządów spółek itp.); porozumienie na rzecz zrównoważoności (międzynarodowa inicjatywa pod przewodnictwem UE, mająca na celu poprawę sytuacji w zakresie przestrzegania praw pracowniczych, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz norm bezpieczeństwa budynków w przemyśle konfekcyjnym w Bangladeszu)⁽¹⁴⁾; nową unijną strategię handlowo-inwestycyjną obejmującą odpowiedzialne zarządzanie światowym łańcuchem dostaw⁽¹⁵⁾, a obecna (niderlandzka) prezydencja UE kładzie nacisk na odpowiedzialne zarządzanie światowymi łańcuchami dostaw.
- c) Na szczeblu międzynarodowym toczą się dyskusje i prace w OECD (np. przygotowywanie wytycznych dotyczących należytej staranności na potrzeby odpowiedzialnego łańcucha dostaw w sektorze odzieżowym i obuwniczym⁽¹⁶⁾, wytycznych dla przedsiębiorstw wielonarodowych⁽¹⁷⁾, publikacja wytycznych dotyczących odpowiedzialnych łańcuchów dostaw w rolnictwie⁽¹⁸⁾), w ONZ (np. inicjatywa *Global Compact* oraz wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka⁽¹⁹⁾) oraz w MOP (przegląd trójstronnej deklaracji w sprawie zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej oraz przygotowywanie debaty mającej się odbyć podczas sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy w czerwcu 2016 r. poświęconej problematyce godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw).

Uruchomiono różne stałe i tymczasowe inicjatywy w sektorze prywatnym, np. w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w fabrykach odzieżowych w Bangladeszu w następstwie katastrofy budowlanej kompleksu Rana Plaza (porozumienie w sprawie bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa budynków w Bangladeszu)⁽²⁰⁾.

2.3.4. Wszystkie te publiczne i prywatne podmioty uczestniczą w opracowywaniu i wdrażaniu rozmaitych, służących poprawie warunków pracy i praw pracowniczych narzędzi i instrumentów, takich jak:

- rozporządzenia, ustawy, konwencje,
- kodeksy postępowania,
- dialog społeczny, w tym w kontekście transgranicznym⁽²¹⁾,

⁽¹²⁾ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents/enacted>

⁽¹³⁾ W 2011 r. EKES przyjął opinię w sprawie tego systemu: Dz.U. C 43 z 15.2.2012, s. 82.

⁽¹⁴⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/events/index.cfm?id=1433> oraz <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1447>

⁽¹⁵⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

⁽¹⁶⁾ <https://mneguidelines.oecd.org/responsible-supply-chains-textile-garment-sector.htm>

⁽¹⁷⁾ <https://mneguidelines.oecd.org/text/>

⁽¹⁸⁾ <http://www.oecd.org/daff/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>

⁽¹⁹⁾ http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁽²⁰⁾ <http://bangladeshaccord.org/>

⁽²¹⁾ Może on przyjąć formę ponadnarodowych porozumień przedsiębiorstw, znanych także jako międzynarodowe porozumienia ramowe. Więcej szczegółów można znaleźć w raporcie informacyjnym REX/443, s. 8: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.rex-opinions.35349>.

- certyfikacje w dziedzinie CSR i odpowiedzialności społecznej,
- systemy finansowania służące wypłacaniu odszkodowań poszkodowanym,
- inne inicjatywy oparte na porozumieniu wielu zainteresowanych stron,
- programy pomocowe i rozwojowe, w tym budowanie potencjału (bezpieczeństwo i higiena pracy, dialog społeczny, wdrożenie konwencji MOP itp.).

3. Ocena niektórych najlepszych praktyk w dwóch różnych sektorach gospodarki

3.1. Światowy łańcuch dostaw w branży odzieżowo-obuwniczej

3.1.1. Światowy łańcuch dostaw w branży odzieżowo-obuwniczej obejmuje różne podmioty w nim uczestniczące i procesy produkcyjne. Wartość globalnego eksportu odzieży, tekstyliów i obuwia z regionu Azji i Pacyfiku wynosiła 601 mld USD, co stanowi 60 % całkowitej wartości światowego handlu, a lwią jej część przypada Chinom. Kraje takie jak Bangladesz czy Kambodża podnoszą swój poziom specjalizacji w zakresie produkcji i eksportu odzieży i obuwia, które w 2014 r. stanowiły odpowiednio 89,2 % i 77,4 % całkowitej wartości ich eksportu towarów⁽²²⁾. Wynika to głównie z gwałtownego wzrostu płac w chińskiej branży odzieżowo-włókienniczej, co zmusiło międzynarodowych nabywców do poszukiwania nowych dostawców w Azji.

Według danych MOP⁽²³⁾ w 2014 r. w większości krajów średnie zarobki wynosiły mniej niż 200 USD miesięcznie. Minimalne miesięczne wynagrodzenie za pracę dla niewykwalifikowanych pracowników branży odzieżowej obowiązuje w Chinach (maksymalnie 297 USD), Filipinach, Malezji, Indonezji (247 USD), Tajlandii, Wietnamie (145 USD), Indiach (136 USD), Kambodży (128 USD), Pakistanie (119 USD), Bangladeszu (71 USD) i Sri Lance (66 USD).

Głównymi zagrożeniami są brak płacy zapewniającej utrzymanie na minimalnym poziomie, praca przymusowa lub praca dzieci, złe stosunki pracy w wyniku słabej ochrony wolności zrzeszania się i ograniczonych możliwości w zakresie rokowań zbiorowych, niskie bezpieczeństwo i higiena pracy, niewystarczająca inspekcja pracy, słabo rozwinięte systemy dotyczące wypadków przy pracy, zanieczyszczenie wody, narażenie na substancje chemiczne oraz wyzysk kobiet pracowników.

3.1.2. Zawalenie się 24 kwietnia 2013 r. w Bangladeszu budynku Rana Plaza, w którym mieściły się zakłady odzieżowe, spowodowało śmierć 1 136 pracowników, głównie kobiet. Ogromna skala tego wypadku wynikająca z bardzo złego stanu technicznego budynku oraz braku wyjść ewakuacyjnych doprowadziła do wyjątkowej mobilizacji rządów (UE i jej państw członkowskich, Stanów Zjednoczonych, Kanady i Norwegii), organizacji międzynarodowych (MOP, OECD i Banku Światowego), międzynarodowych i lokalnych zainteresowanych stron oraz do opracowania ambitnego zestawu działań mających na celu zachęcanie do przedsięwzięcia krótkoterminowych środków krajowych (odszkodowania dla rodzin ofiar, inspekcja zakładów odzieżowych i działania naprawcze, nowe metody kontrolne, przegląd prawa pracy), średnioterminowych środków krajowych (np. rozwoju niezależnych związków zawodowych i wzmocnienia inspekcji pracy) oraz środków systemowych służących wspieraniu odpowiedzialnego zarządzania światowymi łańcuchami dostaw.

⁽²²⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-asia/-ro-bangkok/documents/publication/wcms_419798.pdf

⁽²³⁾ Tamże.

Przykład: Ocena postępów poczynionych w sektorze ubrań gotowych w Bangladeszu od czasu zaważenia się budynku Rana Plaza (stan na styczeń 2016 r.)

- bangladeskie porozumienie w sprawie bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa budynków: sygnowane przez 220 kupców odzieży,
- sojusz na rzecz bezpieczeństwa pracowników w Bangladeszu: zawarty w maju 2013 r. przez 26 marek, głównie z Ameryki Północnej,
- do stycznia 2016 r. utworzono w Bangladeszu 341 nowych związków zawodowych w sektorze ubrań gotowych (132 w 2014 r.),
- do stycznia 2016 r. przeprowadzono inspekcje w 3 734 zakładach odzieżowych produkujących ubrania na eksport pod kątem bezpieczeństwa strukturalnego, pożarowego i elektrycznego,
- zatrudniono 235 nowych inspektorów⁽²⁴⁾,
- bangladeski program na rzecz lepszej pracy: 38 zakładów dostarczających ubrania 17 markom i sprzedawcom detalicznym,
- odszkodowania dla rodzin ofiar: 24,1 mln USD na wypłatę świadczeń na podstawie 3 490 złożonych wniosków.

3.1.3. OECD przygotowuje wytyczne w zakresie należytej staranności dotyczące odpowiedzialnych łańcuchów dostaw w sektorze odzieżowo-obuwniczym.

3.1.4. MOP we współpracy z międzynarodowymi darczyńcami, rządami, pracownikami i pracodawcami realizuje projekty w sektorze odzieżowym (np. w Azji) mające na celu zwiększenie dostępu do informacji na temat płac, warunków pracy i stosunków pracy, aby podnieść jakość dialogu społecznego dotyczącego norm pracy, zwiększenie potencjału partnerów społecznych i wzmocnienie mechanizmów rokowań zbiorowych, a także zapewnienie przestrzegania norm pracy na szczeblu zakładu pracy⁽²⁵⁾.

3.1.5. Komisja Europejska pracuje nad inicjatywą przewodnią dotyczącą zrównoważonego łańcucha dostaw produktów odzieżowych obejmującego wspólne planowanie, skoordynowane finansowanie, wspólną realizację programów, podnoszenie świadomości wśród konsumentów i tym podobne.

3.1.6. Partnerzy społeczni UE z sektora włókienniczo-odzieżowego opracowali wspólną inicjatywę, cieszącą się poparciem Komisji Europejskiej, wraz z narzędziem służącym do oceny ryzyka w zakresie CSR dotyczącym światowych łańcuchów dostaw. Obecnie kończą oni prace nad tą inicjatywą, aby przygotować się na jej upowszechnianie wśród MŚP i innych zainteresowanych stron.

3.1.7. Niderlandzka prezydencja UE wyraża chęć zbadania możliwości wzmocnienia synergii między unijną polityką rozwojową a handlową w celu przyczynienia się do zapewnienia zrównoważonego charakteru globalnych łańcuchów wartości.

3.1.8. Niemiecki federalny minister współpracy gospodarczej i rozwoju Gerd Müller doprowadził do utworzenia specjalnego sojuszu na rzecz „zrównoważoności wyrobów włókienniczych” z udziałem głównych partnerów. Podczas ostatniego spotkania G7 przedstawił bardzo konkretne podsumowanie sytuacji: „Wzięcie odpowiedzialności kosztowałoby jedno euro, jedno jedyne euro za sukienkę, kurtkę czy parę spodni, aby sprawić, że ciężka praca ludzi w Bangladeszu, Kambodży lub w Afryce opłaca się, a przed dziećmi i szwaczkami otwierają się życiowe perspektywy”⁽²⁶⁾.

3.1.9. Rozwój licznych prywatnych inicjatyw przyniósł efekt w postaci większego doświadczenia i pomocy we wzajemnej wymianie najlepszych praktyk. Wśród tych inicjatyw wskazać można inicjatywę na rzecz klauzuli społecznej Initiative Clause Sociale (ICS) skupiającą 22 dużych sprzedawców detalicznych, takich jak Monoprix, Carrefour czy Casino, generujących obrót o wartości ponad 243 mld EUR, stosujących podobną metodologię audytów społecznych; oraz inicjatywę na rzecz przestrzegania norm społecznych w biznesie BSCI (Business Social Compliance Initiative) uruchomioną w 2003 r. przez Stowarzyszenie Handlu Zagranicznego (FTA) z siedzibą w Brukseli, skupiającą ponad 1 700 sprzedawców detalicznych i importerów z 36 krajów utrzymujących stosunki gospodarcze z 30 000 zakładów produkcyjnych.

⁽²⁴⁾ „Progress in implementation, outcome of the Review meeting on the Sustainability Compact for Bangladesh” [Postępy we wdrażaniu – wnioski ze spotkania przeglądowego w sprawie porozumienia na rzecz zrównoważoności w Bangladeszu], 11 stycznia 2016 r.

⁽²⁵⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-asia/-ro-bangkok/-ilo-islamabad/documents/publication/wcms_363149.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.bmz.de/g7/en/Entwicklungspolitische_Schwerpunkte/Menschenwuerdige_Arbeit/index.html

3.2. Globalny łańcuch wartości i światowy łańcuch dostaw w sektorze elektroniki

3.2.1. Według ustaleń zawartych w badaniu autorstwa zespołu Sturgeon i Kawakami⁽²⁷⁾ dotyczącym globalnych łańcuchów wartości „dobra pośrednie dla branży odzieżowej wydają się odpowiadać o wiele mniejszej wartości handlu dobrami zaopatrzeniowymi niż dobra pośrednie dla sektora elektroniki i branży samochodów osobowych”.

3.2.2. Globalny łańcuch wartości sektora elektroniki jest jednym z najważniejszych w sektorze towarów i w 2006 r. stanowił ponad 17 % całkowitej wartości wyprodukowanych dóbr zaopatrzeniowych, podczas gdy wskaźnik ten w przypadku sektora chemicznego i tworzyw sztucznych wynosił 2,7 %, a w odniesieniu do sektora części do statków powietrznych 1,9 %. Dwoma wiodącymi krajami pod względem eksportu półproduktów w sektorze elektroniki są Chiny/Hongkong i Stany Zjednoczone.

3.2.3. Trzema podmiotami gospodarczymi będącymi motorami napędzającymi „modułowość łańcucha wartości” są:

- wiodące firmy (głównie w krajach uprzemysłowionych),
- podproducenci odpowiedzialni za zakup komponentów, montaż obwodów drukowanych, końcowy montaż i testowanie, głównie w Chinach, Tajwanie i Wietnamie,
- liderzy platform określanymi jako „przedsiębiorstwa, które skutecznie wdrożyły swoją technologię (w postaci oprogramowania, sprzętu lub połączenia ich obu) w produktach innych przedsiębiorstw”.

Modułowość tego konkretnego łańcucha wartości wynika z kodyfikacji i standaryzacji kluczowych procesów biznesowych, takich jak projektowanie wspomagane komputerowo, planowanie produkcji i zarządzanie zapasami oraz kontrola logistyczna.

3.2.4. Produkty z branży elektroniki użytkowej mają krótki cykl życia wynoszący od trzech do 18 miesięcy i w szybkim czasie wychodzą z użytku. W związku z tym dostawcy tych produktów muszą sprostać wymogom zamówień z coraz krótszym czasem wprowadzania produktu na rynek (*time-to-market*). Na przykład, kiedy iPhone firmy Apple pojawił się na rynku po raz pierwszy w 2007 r. czas do wprowadzenia produktu na rynek wynosił sześć miesięcy; w 2012 r. czas ten uległ skróceniu i wynosił już mniej niż dwa tygodnie⁽²⁸⁾. Dla producentów i pracowników ten stan rzeczy jest wyzwaniem i istnieje konieczność opracowania i wdrożenia rozwiązań umożliwiających sprostać temu wyzwaniu.

Choć w niektórych przedsiębiorstwach osiągnięto porozumienie w sprawie godzin nadliczbowych lub pracy zmianowej w szczytowym okresie sezonu oraz rekompensowania tego w pozostałej części roku, w innych odnotowano znaczący wzrost liczby umów tymczasowych i zatrudniania pracowników tymczasowych lub migrantów (np. w Meksyku w 2009 r. 60 % siły roboczej w sektorze elektroniki stanowili tymczasowi pracownicy, przy czym w szczytowym okresie sezonu odsetek ten wynosił 90 %) ⁽²⁹⁾. Taka sytuacja często oznacza ograniczenie praw pracowników, np. niższe płace, brak objęcia systemem zabezpieczenia społecznego lub zakaz wstępowania do związków zawodowych. Rozwiązania mogłyby obejmować, oprócz przepisów prawa krajowego, umowy na szczeblu przedsiębiorstwa, a także lepszą koordynację i wymianę informacji między kupującymi a dostawcami, umożliwiającą lepsze planowanie produkcji i korzystanie z usług pracowników zatrudnionych na stałe, a nie pracowników tymczasowych.

⁽²⁷⁾ „Was the crisis a Window of Opportunity for Developing Countries?” [Czy kryzys był szansą dla krajów rozwijających się?], Timothy J. Sturgeon, Momoko Kawakami, dokument Banku Światowego dot. badań politycznych.

⁽²⁸⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_dialogue/-sector/documents/meetingdocument/wcms_345445.pdf

⁽²⁹⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_dialogue/-sector/documents/meetingdocument/wcms_317267.pdf

3.2.5. Zagadnienia dotyczące poszanowania praw człowieka i praw pracowniczych łączą sektor elektroniki także z kwestią surowców mineralnych pozyskiwanych na obszarach objętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka, takich jak region Wielkich Jezior Afrykańskich⁽³⁰⁾. W następstwie przyjęcia stosownego ustawodawstwa przez Stany Zjednoczone (ustawy Dodda-Franka) Komisja Europejska przedstawiła w 2014 r. wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego mechanizm certyfikacji własnej dla importerów cyny, tantalum, wolframu i złota na rynek UE w celu zapewnienia, aby zyski z wydobycia tych minerałów i handlu nimi nie były przeznaczane na wspieranie lokalnych konfliktów zbrojnych. Analiza w zakresie należytej staranności uzupełniona o inne środki powinna przyczynić się do przejrzystości w całym łańcuchu dostaw i mieć pozytywny wpływ na tworzenie miejsc pracy i warunki pracy w kopalniach, takie jak bezpieczeństwo i higiena pracy, wysokość dochodów czy przekształcanie działalności kopalni w działalność oficjalną. Umożliwiłoby to także dalsze pozyskiwanie minerałów w Afryce bez konieczności zwracania się w stronę innych regionów na świecie, które nie są objęte konfliktami⁽³¹⁾.

3.2.6. OECD opracowało wytyczne dotyczące należytej staranności dla odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka⁽³²⁾.

3.3. Globalne łańcuchy wartości i światowe łańcuchy dostaw w innych sektorach

3.3.1. EKES chciałby również podkreślić, że globalne łańcuchy wartości i światowe łańcuchy dostaw w innych sektorach, takich jak usługi i branża rolno-spożywcza, mogłyby borykać się z problemami dotyczącymi warunków pracy, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

3.3.2. Wsparcie MOP dla godnej pracy w gospodarce rolnej⁽³³⁾ skupia się na trzech priorytetowych obszarach działań: godnej pracy dla znajdujących się w trudnej sytuacji oraz zmarginalizowanych i narażonych społeczności mieszkających na obszarach wiejskich, godnej pracy dla pracowników łańcuchów dostaw na obszarach wiejskich oraz godnej pracy dla pracowników zatrudnionych na plantacjach na obszarach wiejskich.

4. Wkład EKES-u w debatę dotyczącą sposobów zapewnienia godnej pracy w światowych łańcuchach dostaw

Mając na uwadze zbliżającą się 105. sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy w czerwcu 2016 r. (w Genewie), EKES chciałby upublicznić swój wkład zawierający rozmaite zalecenia dotyczące najbardziej skutecznych sposobów i środków zapewniania poprawy warunków pracy pracowników w przedsiębiorstwach będących dostawcami lub podwykonawcami i tworzących zdolności produkcyjne w ramach światowych łańcuchów dostaw.

4.1. Doprecyzowanie roli każdej zainteresowanej strony

Należy doprecyzować role i obowiązki dotyczące każdej zainteresowanej strony, aby unikać nieporozumień:

- Rządy są odpowiedzialne za opracowywanie, wdrażanie i egzekwowanie krajowych przepisów prawa pracy i prawa socjalnego, ratyfikację i skuteczne wprowadzanie w życie konwencji MOP, a w przypadku państw członkowskich UE także za transpozycję do prawa krajowego i wdrażanie unijnych dyrektyw; do ich obowiązków należy także zapewnienie wszystkich zasobów administracyjnych i finansowych, w tym do celów inspekcji pracy, aby zapewnić zgodność z obowiązującymi ramami prawnymi.
- Organizacje międzynarodowe określają normy i opracowują globalne inicjatywy służące propagowaniu międzynarodowych norm pracy i odpowiedzialnego prowadzenia biznesu. W tym kontekście dokumenty takie jak wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka (ramy „ochrony, poszanowania i naprawy”) zapewniają wskazówki dotyczące roli i zakresu odpowiedzialności głównych podmiotów.

⁽³⁰⁾ W październiku 2013 r. EKES przyjął opinię dotyczącą ważnych towarów importowych dla UE, w tym minerałów i surowców: Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s. 47.

⁽³¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-157_en.htm

⁽³²⁾ <http://www.oecd.org/corporate/mne/mining.htm>

⁽³³⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_norm/—relconf/documents/meetingdocument/wcms_311653.pdf

- Partnerów społecznych zachęca się do podejmowania i propagowania dialogu społecznego na temat norm pracy i warunków pracy, w tym w kontekście sektorowym i transgranicznym, a rządy powinny dopilnować, aby wolność zrzeszania się i rokowań zbiorowych była skutecznie chroniona i promowana.
- Przedsiębiorstwa wielonarodowe powinny działać zgodnie z przepisami obowiązującymi w krajach, w których prowadzą działalność; zachęca się je także do tego, aby same podejmowały zobowiązania z zakresu społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i stosowania podejść opartych na analizie *due diligence*.
- Organizacje pozarządowe uzupełniają wysiłki innych podmiotów i odgrywają kluczową rolę w podnoszeniu świadomości na temat praw pracowniczych, a także w zakresie zgłaszania nadużyć.

Biorąc pod uwagę złożoność zagadnienia i oczywistość poważnych zagrożeń, przed którymi stoją kluczowe podmioty, EKES opowiada się za zorganizowanymi, przejrzystymi i zintegrowanymi platformami skupiającymi zainteresowane strony w celu rozwiązywania takich złożonych problemów.

4.2. **Sprostanie wyzwaniu z zakresu statystyki dotyczącemu mierzenia przepływów handlowych i inwestycyjnych**

Ambicją EKES-u jest ocena realiów globalnych łańcuchów wartości i światowych łańcuchów dostaw pod względem ich wartości, wzrostu i miejsc pracy, a także ich ostatniego rozwoju jakościowego. Oznacza to podejmowanie współpracy, np. z Eurostatem i DG ds. Handlu, w sprawie dostępnych danych zgromadzonych przez WTO i OECD. To lepsze zrozumienie nowej organizacji handlu międzynarodowego będzie z pewnością prowadzić do pojawiania się nowych propozycji w zakresie wykorzystywania w ramach umów handlowo-rozwojowych tradycyjnych narzędzi, takich jak zniesienie taryf celnych, konwergencja regulacyjna, lepszy dostęp do zamówień publicznych, wspólne reguły pochodzenia, budowanie potencjału i pomoc na rzecz wymiany handlowej.

4.3. **Dążenie do prawdziwie zintegrowanego podejścia UE dotyczącego np. handlu, rozwoju i polityki sąsiedztwa**

EKES popiera wyrażoną w ostatnim komunikacie dotyczącym unijnej polityki handlowo-inwestycyjnej chęć Komisji Europejskiej do wykorzystania szeregu zewnętrznych polityk UE w celu zachęcania do zrównoważonego rozwoju w państwach trzecich, zwłaszcza w krajach rozwijających się, takich jak Bangladesz, Wietnam, Mjanma/Birma⁽³⁴⁾, Kambodża czy Laos, a także w krajach położonych na innych kontynentach, przy wykorzystaniu rozmaitych instrumentów. Powinno to obejmować uwzględnienie rozdziałów poświęconych handlowi i zrównoważonemu rozwojowi w obecnie negocjowanych i przyszłych umowach o wolnym handlu, lepsze powiązanie polityki handlowej z pomocą i budowaniem potencjału, propagowanie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu w ramach polityki inwestycyjnej i rozwoju sektora prywatnego, specjalne projekty mające na celu poprawę przestrzegania norm pracy, wspieranie krajowych partnerów społecznych w zakresie szkoleń i seminariów informacyjnych itd.

4.4. **Proponowanie realistycznych zobowiązań**

EKES posiada bogate doświadczenie w obszarze zrównoważoności, gdyż uczestniczył we wdrażaniu i monitorowaniu określonych rozdziałów w ramach umów o wolnym handlu oraz był zaangażowany w działania szerokiego wachlarza komitetów społeczeństwa obywatelskiego, co umożliwi mu występowanie z propozycjami w zakresie sprawiedliwej równowagi między niezbędnymi wymogami prawnymi w dziedzinie praw człowieka i praw pracowniczych, przejrzystości i walki z korupcją a niezbędnym zakresem elastyczności dla przedsiębiorstw wielonarodowych, jeśli chodzi o skuteczne organizowanie i rozwijanie ich światowych łańcuchów dostaw dostosowanych do rozmaitych uwarunkowań lokalnych.

4.5. **Propagowanie skutecznych środków zapobiegawczych**

MŚP na całym świecie w coraz większym stopniu uczestniczą w światowych łańcuchach dostaw i w tym względzie nadal istnieje dla nich znaczący niewykorzystany potencjał. W związku z tym EKES chciałby bardziej uwidocznić niektóre konkretne narzędzia dostępne na rynku – już wypróbowane i przetestowane przez przedsiębiorstwa – które pomogą małym i średnim przedsiębiorstwom zaangażować się w zrównoważone zarządzanie ich światowymi łańcuchami dostaw, w tym określanie dostawców, narzędzi służących do samooceny, norm i propozycji klauzul umownych.

⁽³⁴⁾ Np. inicjatywa na rzecz praw pracowniczych w Mjanmie/Birmie (MOP, Stany Zjednoczone, Japonia, Dania, UE).

4.6. Pomaganie w stworzeniu audytu nowej generacji

Audyty społeczne pojawiły się w latach 90. ubiegłego stulecia i były krytykowane ze względów zarówno technicznych (np. kwalifikacje kontrolerów, sposoby przeprowadzania kontroli, charakter pytań), jak i merytorycznych (tymczasowy pomiar dla jednego dostawcy, brak systematycznego i stopniowego postępu, strony trzecie odpowiedzialne za poprawę warunków socjalnych itp.). EKES chciałby wspierać proces pojawiania się nowej generacji audytów, które będą obejmować nie tylko zagadnienia socjalne, ale także aspekty związane ze środowiskiem i zarządzaniem, i wytyczać bardziej ambitne cele. Ostatecznym celem będzie zastąpienie znormalizowanych kwestionariuszy opartymi na wielu kryteriach konkretnymi diagnozami dotyczącymi indywidualnych przedsiębiorstw w konkretnym światowym łańcuchu dostaw oraz wprowadzenie solidnych procedur działań następczych przy wsparciu ze strony partnerów społecznych.

4.7. Opracowanie wydajnych narzędzi zapewniających przejrzystość dla konsumentów

Szczyt G7 w grudniu 2015 r. z zadowoleniem przyjął na przykład praktyczne narzędzia, takie jak aplikacje przeznaczone na urządzenia mobilne, które mogą pomóc konsumentom w porównaniu i zrozumieniu etykiet produktów wytworzonych z poszanowaniem zasad społecznych i środowiskowych.

EKES popiera obecne wysiłki UE zmierzające do pomiaru i ukazania śladu węglowego niektórych kategorii dóbr konsumpcyjnych i wyraża gotowość promowania najlepszych praktyk krajowych w obszarze ekoetykiet, takich jak eksperyment z wieloaspektowym oznakowaniem ekologicznym przeprowadzony we Francji w latach 2010–2013.

4.8. Wspieranie programów budowania potencjału i innych inicjatyw mających na celu sprzyjanie dialogowi społecznemu i podejściom opartym na porozumieniu wielu zainteresowanych stron

Globalny wynik gospodarczy przedsiębiorstw i przestrzeganie zasad godnej pracy są ściśle powiązane z istnieniem niezależnych związków zawodowych i organizacji pracodawców, jakością dialogu społecznego oraz dobrobytem ludności aktywnej zawodowo.

EKES popiera opracowany przez MOP program na rzecz lepszej pracy, którego celem jest pomoc lokalnym partnerom społecznym w odgrywaniu skutecznej roli i nabywaniu zdolności prowadzenia rokowań zbiorowych.

Inicjatywa sektorowa, taka jak bangladeskie porozumienie w sprawie bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa budynków w sektorze ubrań gotowych, może zmobilizować kupujących, producentów i związki zawodowe do opracowania i wdrożenia kompleksowego i skutecznego podejścia obejmującego całą branżę.

EKES wspiera także międzybranżowy dialog społeczny, w tym ponadnarodowe porozumienia przedsiębiorstw/międzynarodowe porozumienia ramowe. Istniejące ponadnarodowe porozumienia przedsiębiorstw/międzynarodowe porozumienia ramowe okazały się ważnym narzędziem służącym propagowaniu praw pracowniczych w światowych łańcuchach dostaw. Ich dalszy rozwój lub szersze stosowanie powinny jednak uwzględniać potrzebę zachowania elastyczności zarówno pod względem treści, jak i mechanizmów działań następczych zawartych w takich porozumieniach. Na podstawie wniosków wyciągniętych z procesu wdrażania partnerzy również powinni dążyć do ciągłego udoskonalania tych porozumień.

Bruksela, dnia 25 maja 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS